

Правила опису джерел і укладання бібліографічних списків за ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання».

Бібліографічний опис – один із видів згортання інформації. Бібліографічний опис містить необхідний та достатній мінімум відомостей про документ, який дозволяє ідентифікувати його в документальному потоці, тобто відрізнити його від інших документів.

Бібліографічний опис є сукупністю бібліографічних відомостей, що приводяться в певній послідовності, як про твір друку в цілому, так і про його частину або групу творів друку. Бібліографічний опис є основною частиною бібліографічного запису, який крім власне бібліографічного опису містить додатково: анотацію або реферат, терміни індексування (класифікаційні індекси і предметні рубрики), шифри зберігання та іншу інформацію про документ.

Вимоги до описання наведені за нормативними документами: ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 ідентичний «ГОСТ 7.1–2003 Система стандартів по інформації, бібліотечному і видавничому делу. Библиографическая запись. Библиографическое описание. Общие требования и правила составления», «ГОСТ 7.0–2011 Библиографическая запись. Сокращение слов и словосочетаний на русском языке», «ДСТУ 3582:2013 Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила».

Оформлення внутрішньотекстових посилань:

У тексті в посиланні на твір, що включений до списку літератури, необхідно в квадратних дужках вказати номер, під яким цей твір значиться в списку, номер тому, частини, випуску (для багатотомного видання) і в необхідних випадках сторінку, на яку посилається автор.

Приклади:

на один твір	[18]
на декілька творів	[18; 20; 25; 108]
на багатотомне видання	[25, т.2]
на конкретну сторінку твору	[32, з. 150]

Загальні правила складання бібліографічного опису:

- Об'єктами складання бібліографічного опису є всі види опублікованих і неопублікованих документів на будь-яких носіях.
- Опис книги проводиться за титульним аркушем. Відомості, яких бракує, запозичують з інших місць книги: обкладинки, обороту титульного аркуша, передмови, змісту, випускних даних та ін., а також з джерел поза документом. Відомості, запозичені не з запропонованих джерел інформації, наводять у квадратних дужках.
- Мова бібліографічного опису, як правило, відповідає мові вихідних відомостей документа. Перевагу віддають вихідним відомостям на офіційній мові країни. Якщо вихідні відомості в документі на всіх мовах неповні, то обирають мову, на якій приведені найповніші відомості.
- При укладанні бібліографічного опису з метою забезпечення його компактності можна застосовувати скорочення слів і словосполучень, пропуск частини елемента, об'єднання різних записів в один бібліографічний запис і інші прийоми скорочення. Не допускається скорочувати будь-які заголовки в будь-якій області.
- При укладанні бібліографічного опису дотримуються норми сучасної орфографії.
- Прописними літерами починають перше слово кожної області, а також перше слово наступних елементів: загального позначення матеріалу і будь-яких заголовків у всіх областях опису. Решту всіх елементів записують з малої літери.
- Вказівки на том, частину, випуск, номер, а також на рік видання наводяться арабськими цифрами.

Правила розстановки розділових знаків:

- . — (крапка і тире) — розділяються між собою області бібліографічного опису;
- : (двокрапка) — перед відомостями, що відносяться до заголовка; перед найменуванням видавництва;
- / (навискісна риска) — перед відомостями про відповідальність;
- ; (крапка з комою) — у відомостях про відповідальність: для відокремлення основних авторів від інших осіб, що брали участь в створенні роботи; для відокремлення групи відомостей одна від одної; для відокремлення першого місця видання від подальшого;
- — після найменування видавництва, а при його відсутності — після місця видання; при відокремленні однорідних відомостей усередині групи; при відокремленні найменувань головної організації і її підрозділу або підпорядкованої до неї організації;
- // (дві навскісні риски) — для відокремлення частин аналітичного опису твору друку; перед заголовком збірки, багатотомного або продовжуваного документу, періодичного документу, до складу якого входить описуваний документ;
- . (крапка) — ставиться в кінці бібліографічного опису.

Для чіткішого розділення областей і елементів, а також для розрізнення приписаної та граматичної пунктуації застосовують пробіли в один друкарський знак до і після приписаного знаку. Виняток становлять крапка і кома — пробіли залишають тільки після них. Круглі та квадратні дужки розглядають як єдиний знак, попередній пробіл знаходиться перед першою (що відкриває), дужкою, а наступний пробіл — після другої (що зачиняє) дужки.

Назви місць видань наводяться повністю:

Київ
Варшава
Львів
Санкт-Петербург
Нью-Йорк
Вінниця
Рига
Харків

Приклади бібліографічного опису:

<i>Опис книги з одним автором</i>
Корж М. На віку, як на довгій ниві : автобіогр. повість / Микола Корж. — Харків : Майдан, 2001. — 274 с.
<i>Опис книги з двома авторами</i>
Черній А. М. Філософія : Твої кроки до мудрості : конспект-практикум / А. М. Черній, З. І. Тімошенко. — Київ : Вид-во Європ. ун-ту, 2001. — 201 с.
<i>Опис книги з трьома авторами</i>
Уривалкін О. М. Історія України : навч. посіб. / О. М. Уривалкін, І. М. Конончук, Ю. Г. Шевченко. — Київ : Знання, 2001. — 240 с.
<i>Опис книги, що має понад трьох авторів</i>
Історія України : довідник / Г. Д. Темко, Л. С. Тупчієнко, Н. В. Бем [та ін.]. — Київ : Академія,

2001. — 479 с.

Уран. Методы его определения / В. К. Марков, Е. А. Верный, А. В. Виноградов, С. В. Елинсон, А. Е. Клыгин, И. В. Моисеев. — Москва : Атомиздат, 1964. — 223 с.

Опис книги, перекладеної з іноземної мови

Шарма Р. Монах, который продал свой «феррари» : история об исполнении желаний / Р. Шарма ; пер. с англ. К. Вронский. — Киев : София, 2004. — 286 с. : ил., портр.

Опис збірки статей

Актуальні філософські та культурологічні проблеми сучасності : зб. наук. пр. — Київ : КДЛУ, 2001. — 239 с.

Опис словника

Современная философия : словарь и хрестоматия. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2002. — 511 с.

Тимошенко З. І. Болонський процес в дії : словник-довідник основних термінів і понять з організації навчального процесу у вищому навчальному закладі / З. І. Тимошенко, О. І. Тимошенко. — Київ : Європ. ун-т, 2007. — 57 с.

Опис бібліографічного покажчика

Куц О. С. Бібліографічний покажчик та анотації кандидатських дисертацій, захищених у спеціалізованій вченій раді Львівського державного університету фізичної культури у 2006 році / О. Куц, О. Вацеба. — Львів : Укр. технології, 2007. — 74 с.

Опис багатомного видання (скорочена форма)

Новая философская энциклопедия : в 4 т. — Москва : Мысль, 2000—2001. — Т. 1—4.

Опис окремого тому

Багалій Д. І. Вибрані праці : у 6 т. Т. 1 : Автобіографія. Ювілейні матеріали. Бібліографія / Д. І. Багалій. — Харків : ХП «НУА» ; Золоті сторінки, 1999. — 600 с.: іл.

Реми Г. Курс неорганической химии. В 2 т. Т. 1 / Г. Реми. — Москва : Изд-во иностр. лит-ры, 1963. — 920 с.

Опис офіційного документа

Цивільний кодекс України : за станом на 1 лип. 2004 р. / Верховна Рада України. — Київ : Парламент. вид-во, 2004. 352 с.

Про місцеве самоврядування в Україні : закон України від 21 трав. 1997 р. № 280/97-вр [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>. — Назва з екрану. (електронний варіант)

Положення про Державне казначейство України : постанова Кабінету Міністрів України від 21 груд. 2005 р. № 1232 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1232-2005-%EF&p=1260637511913611>. — Назва з екрану.

Аналітичний опис статті з журналу

Журавльова О. І. Стародавні релігійні вірування українців / О. І. Журавльова // Наука. Релігія. — 2001. — № 2. — С. 168—174.

Егоров Г. И. Коэффициенты объемного расширения и давления системы вода-ацетон при T=278-323.15 К и давлении до 1000 бар / Г. И. Егоров, Д. М. Макаров, А. М. Колкер // Журн. физ. химии. — 2007. — Т. 81, № 10. — С. 1770—1775.

Опис статті з продовжуваного видання

Телехов В. Д. Наука как объект художественного отображения / В. Д. Телехов // Вестн. Харьк. ун-та. — 1999. — № 185 : Сер. : Филология. — Вып. 12. — С. 3—9.

Фирсов Д. А. Квантово-химическое моделирование адсорбционных и каталитических процессов в поре цеолита типа NaX [Электронный ресурс] / Д. А. Фирсов, А. М. Толмачев, Н. Г. Крюченкова // Вестник Московского университета. — 2010. — Т. 51, № 1. — С. 38—42. — Режим доступа : <http://www.chem.msu.su/rus/vmgu/101/38.pdf>. — Загл. с экрана. (*электронный вариант*)

Аналітичний опис статті із збірки

Глотц П. Европейская идентичность / П. Глотц // Образ Европы : пробл.-темат. сб. — Москва, 2000. — С. 19—25.

Аналітичний опис статті з газети

Лащук Ю. Україна — Польша: культура взаємин / Ю. Лащук // Культура і життя . — 2002. — 1 трав.

Опис архівних матеріалів

Указується найменування архіву (аббревіатурою), номер архівного фонду, опису, одиниці зберігання (справи), листа (листів):

ГАХО, ф. 1010, оп. 3, д. 21, л. 17.

Матеріали конференцій

Радиоэкология-2002: Радиационная безопасность, здоровье человека и окружающая среда. Проблемы и пути их решения на современном этапе : материалы Междунар. конф., 10–12 сент. 2002 г., Мариуполь / под ред. В. С. Волошина. — Мариуполь, 2002. — 132 с.

Матеріали конференцій (окремі доповіді)

Юрченко О. И. β-дикетонаты металлов как стандартные образцы в химическом анализе / О. И. Юрченко, Л. А. Юрченко, Н. П. Титова // Хімічна метрологія : проблеми забезпечення єдності вимірювань : І наук.-практ. конф., 19–23 листопада 2001 р. : тези доп. — Київ, 2001. — С. 43—46.

Депоновані наукові праці

Социологическое исследование малых групп населения / В. И. Иванов [и др.] ; М-во образования Рос. Федерации, Финансовая академия. — Москва, 2002. — 110 с. — Деп. в ВИНТИ 13.06.02, № 145432.

Патенти

Пат. 24330 Україна. Спосіб концентрування біологічно активних жиророзчинних вітамінів рослинних соків / Гончаренко М. С., Юрченко О. І., Максименко Г. І., Світланова Н. М. — № U 2007 01905 ; заявл. 23.02.07 ; опубл. 25.06.07, Бюл. № 9.

Авторські свідоцтва

А. с. 1007970 СССР, МКИ³ В 25 J 15/00. Устройство для захвата неориентированных деталей типа

валов / В. С. Ваулин, В. Г. Кеймайкин (СССР). — № 3360585/25-08 ; заявл. 23.11.81 ; опубл. 30.03.83, Бюл. № 12.

Препринти

Шиляев Б. А. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ/ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов / Б. А. Шиляев, В. Н. Воеводин. — Харьков : ННЦ ХФТИ, 2006. — 19 с. — Препринт.

Каталоги

Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / И. П. Горницкая, Л. П. Ткачук. — Донецк : Лебедь, 2005. — 228 с.

Електронний каталог ГПНТБ Росії [Електронний ресурс] : база даних містить відомості про всі види літ., що поступає до фонду ГПНТБ Росії. — Електрон. данні. (5 файлів, 178 тис. записів). — Москва. — [199—]. — Режим доступу : <http://www.gpntb.ru/win/search/help/el-kat.html>. — Загол. з екрану. — (Дата звернення: 15.01.2015). (*електронний варіант*)

Оформлення списку літератури:

Застосовується декілька способів угруповання матеріалу в списку літератури: алфавітний, систематичний, хронологічний, по розділах роботи, в порядку цитування та згадки літератури в тексті.

Потім слідує література на іноземних мовах у порядку латинського алфавіту.